

діяльність суб'єкта господарювання. Крім того, це забезпечить збільшення акціонерної власності, створить можливості виплати дивідендів за привілейованими акціями, навіть за відсутності прибутку, забезпечить покриття непередбачених витрат і збитків без ризику втрати фінансової стійкості товариства. Зазначимо ряд особливостей, які торкаються питання його оцінки:

1) суми виплат акціонерам входять до складу оподаткованого прибутку, що підвищує вартість власного капіталу в порівнянні з позиковими коштами. Виплата відсотків за банківськими кредитами проводиться за рахунок собівартості проданих товарів, послуг, тому до складу оподаткованої бази прибутку не входять. В результаті ціна власного капіталу, що знову залучається, часто перевищує вартість позикового капіталу;

2) мобілізація власного капіталу не пов'язана із зворотним грошовим потоком по основній його сумі, що підтверджує вигідність цього джерела для акціонерного товариства, незважаючи на більш високу його вартість. По власному капіталу, що залучається поворотний грошовий потік включає тільки платежі дивідендів акціонерам. Це забезпечує велику безпеку використання власного капіталу з позиції досягнення акціонерним товариством необхідної фінансової стійкості і платоспроможності;

3) оцінка власного капіталу, що знову притягається, носить імовірнісний характер, оскільки поточні ринкові ціни на акції схильні до значних коливань на фондовому ринку. Залучення позикових коштів ґрунтується на процентних ставках, зафіксованих в кредитних договорах з банками. Випуск в звернення звичайних акцій не містить таких договірних зобов'язань перед інвесторами.

Формування оптимальної структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості також може призвести до втрати підприємством своєї фінансової стійкості. Адже, як правило, вартість капіталу підприємства є вищою, ніж позикового і, звичайно, політика формування фінансових ресурсів буде акцентована переважно на використанні залучених коштів. Але загальна рекомендація більшості науковців зводиться до того, що позиковий капітал і виключно власне фінансування є неоптимальними стратегіями управління. Тому необхідно розрахувати таку структуру капіталу, при якій середньозважена вартість капіталу та величина фінансового левериджу будуть найоптимальнішими.

Досвід зарубіжних країн показує, що необхідно визначити оптимальну структуру саме фінансових ресурсів. Цього досягти можна шляхом побудови комплексної моделі, але вже для конкретного підприємства.

СТРИГУЛЬ Л.С., канд. екон. наук., доцент, м. Харків, НТУ «ХПІ»

КУЛІКОВ В.В., магістрант, м. Харків, НТУ «ХПІ»

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

У сучасних досить складних економічних умовах підприємствам нелегко втриматися «на плаву». Управлінський персонал повинен знати всі особливості останніх змін у законодавчій сфері, а також постійно аналізувати стан ринку й фінансовий стан підприємства. Основою стабільності стану підприємства і умовою

його сталої життєдіяльності в ринкових умовах виступає фінансова стійкість. Саме тому актуальною постає проблема своєчасної та реалістичної оцінки рівня фінансової стійкості підприємства для подальшого визначення необхідності або доцільності впровадження методів антикризового управління.

Питання оцінки та забезпечення фінансової стійкості підприємств досліджуються у працях таких вітчизняних вчених як І.О. Бланк, А.М. Поддєрьогін, А.Е. Воронкова, І.В. Дем'яненко, В.М. Кочетков, Л.О. Лігоненко, Т.Є. Унковська, Н.М. Ушакова та інших. Теоретико-методологічні питання особливостей визначення фінансової стійкості широко розглядаються і в працях зарубіжних фахівців: В.Г. Артеменка, М.В. Белендира, І.Т. Балабанова, Л.Т. Гіляровської, О.В. Єфімової, Д. Ірвіна, Т.Р. Карліна, В.В. Ковальова, В.М. Родіонової, О.С. Стоянової, Ю.С. Цал-Цалко, К. Уолша, А.Д. Шеремета та інших. Аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури викриває недостатність висвітлення особливостей оцінки та дослідження фінансової стійкості підприємств в умовах впливу кризових явищ. Слід зазначити, що серед великої кількості запропонованих методик не існує уніфікованої системи показників оцінки фінансової стійкості підприємства. В таблиці представлені показники для оцінки фінансової стійкості запропоновані різними авторами.

Таблиця 1 – Використання показників для дослідження фінансової стійкості підприємства різними авторами

Показники	Литвин Б.М., Стельмах М.В.	Буряк Л.Д.	Цал-Цалко Ю.С	Шелудько М.В	Ковалев В.В	Кірейцев Г.Г
коефіцієнт автономії	+	+	+	+	+	+
коефіцієнт фінансової залежності		-	+	+	+	+
коефіцієнт концентрації залученого капіталу	-	+	-	-	-	+
коефіцієнт заборгованості	-	+	-	+	-	-
коефіцієнт фінансового левєриджу	-	+	+	+	-	-
коефіцієнт маневреності власних коштів	-	+	-	-	-	+
коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-	-	+	-	-	-
коефіцієнт фінансової стійкості	-					
коефіцієнт фінансового ризику	+	-	-	-	-	-
коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	+	-	-	-	-	-

Підприємство може мати абсолютну фінансову стійкість, але не встояти під час кризових явищ, тому прогнозування банкрутства є необхідним заходом в процесі управління фінансовою стійкістю. При цьому система показників оцінки фінансової стійкості підприємства повинна формуватися на підґрунті опису основних критеріїв її формування: платоспроможності, структури капіталу, стану основних і оборотних засобів, оборотності і рентабельності. В ринковій економіці фінансова стійкість підприємства виступає головною умовою життєдіяльності і основою стабільного стану підприємства.

На наш погляд, сучасні системи показників оцінки фінансової стійкості суб'єктів господарювання в першу чергу повинні бути зорієнтовані на використання розширеного, структурованого переліку показників для їх оцінки. Необхідність та значення оцінки фінансової стійкості зумовлені потребою систематичного аналізу та

вдосконалення роботи підприємств в умовах ринкових відносин, необхідності перманентного контролю ефективності використання фінансових ресурсів, а також пошуку резервів зміцнення фінансової стабільності підприємства в складних економічних умовах.

СУХЛЯК Н.В., магістрант, м. Рівне, НУВГП

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ОСНОВІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкової економіки від стану та ефективності використання оборотних активів залежить фінансово-економічне становище підприємства.

Для підприємств актуальним є своєчасна оцінка забезпечення оборотними активами, визначення реальної потреби в активах для реалізації операцій, передбачених статутною діяльністю. Основним джерелом інформації про стан і структуру оборотних активів підприємства є бухгалтерський баланс (форма № 1 "Звіт про фінансовий стан").

При аналізі балансу вивчають характер зміни підсумку балансу та його окремих розділів статей, правильність розміщення коштів підприємства та його платоспроможність. При горизонтальному аналізі визначають абсолютні та відносні зміни показників, він допомагає виявити відхилення котрі потребують подальшого дослідження [1]. Вертикальний аналіз відображає структуру коштів підприємства та їх джерел, горизонтальний ж визначає загальний напрямок руху бухгалтерського балансу підприємства. Таким чином, можна сказати, що горизонтальний та вертикальний аналіз доповнюють один одного.

Ефективне використання оборотних коштів характеризується такими показниками: коефіцієнт оборотності оборотних активів, коефіцієнт оборотності грошових коштів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності запасів.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів характеризує швидкість обороту (кількість оборотів за період) всіх оборотних активів підприємства (як грошових, так і матеріальних) і дозволяє проаналізувати можливість вивільнення їх з господарської діяльності та визначити напрями більш ефективного використання. Коефіцієнт оборотності оборотних активів визначається за формулою (1.1):

$$K_{OA} = \frac{ЧД}{OA} \quad (1.1)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

\overline{OA} – середньорічна вартість оборотних активів.

Коефіцієнт оборотності грошових коштів визначається відношенням чистого доходу до середнього залишку грошових коштів. Даний показник характеризує швидкість обороту грошових коштів. Коефіцієнт оборотності грошових коштів обчислюється за формулою (1.2):